

*Guardians of the Memory
Пазители на паметта*

ПЪТЯТ НА ЗЛАТОТО НА ТРАКИТЕ ПО СВЕТА ДОКУМЕНТАЛНА ИЗЛОЖБА В БЪЛГАРСКИЯ КУЛТУРЕН ИНСТИТУТ В ПАРИЖ

Галя Пиндикова

Държавна агенция „Архиви“

Резюме. През април 2015 г. в Българския културен институт в Париж ще бъде представена изложбата „40 години тракийска изложба по света“. Посетилите ще могат да видят снимки, документи, плакати, каталози, покани, скици на зали, отзиви от пресата, които пазят спомените за около осемдесет изложби, състояли се на няколко континента.

Keywords: documentary exhibition, Thracian exhibition, Bulgarian culture, Thracian treasure

Търсенето на опори назад в столетията и хилядолетията винаги е било модерно. Някак естествено и разбираемо човешко е да смятаме, че за недъзите на съвременното сме виновни всички ние, съвременниците! А едно време... какви държавници е имало, какви министри, какви писатели, какви художници... И започва едно ровене из историята, едни разкази, едни бивалици и небивалици. И винаги ще се намерят факти, в много случаи – и документи, които да удостоверят отминало величество, воинска храброст или морално възвисяване, които хем да ни направят горди, че сме имали такива предци, хем да смачкат националното ни самочувствие, че сега такива работи няма.

Хората, занимаващи се с наука-та история, а още повече тези, които десетилетия работят, а и четат документи, сиреч – архивистите, имат това „заболяване“ – да величаят миналото, като понякога то е в тежка форма!

Документите, избледняващите и невинаги добре четящите се документи, от които като че ли все по-малко изследователи се възползват, пазят доказателствата. Колкото повече броят на отлаганите в архивите документи се увеличава, толкова повече четящите ги сякаш намаляват. Остават само най-пристрастените.

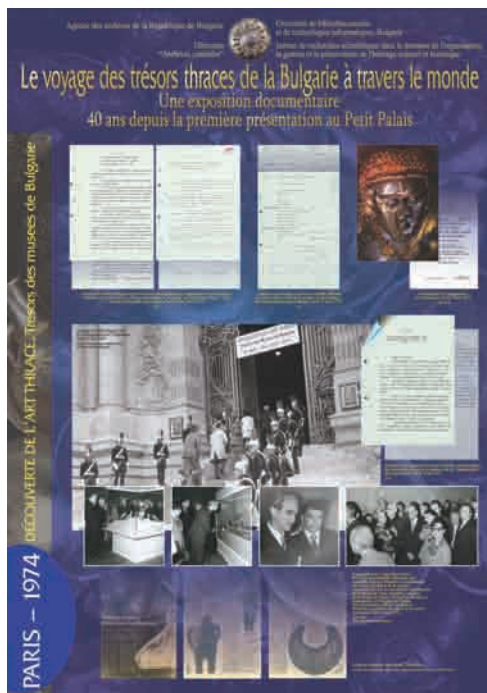
Знаете ли, че има изключителни документи, които никой никога няма да прочете. И съвсем не става въпрос за тези с гриф „строго секретно“, не! Документи публични, общодостъпни, а никой не достига до тях.

Нормално е да търсим следите от въздигането, не от паденията. Когато е болнаво времето, търсим устои да възродим, да припомним, а на по-младите, някои от които вероятно за пръв път ще чуят, да покажем свидетелствата за държавно величие, обиколили неколккратно света и донесли ни толкова национална гордост.

Държавна агенция „Архиви“, в единомислено сътрудничество с Университета по библиотекознание и информационни технологии, този път отваря своите хранилища, за да разкаже една над 40-годишна история за златни и сребърни съкровища, пред които смаяни и в захлас са се изправяли държавни мъже, президенти и канцлери, короновани особи – крале и кралици, възрастни и деца, жители от почти всички континенти.

Траките – народ многоброен, воинствен, макар и разпокъсан, изградил своя държава – Одриската. Макар и безписмен, оставил ни култура, която е основополагаща за европейската. Те са обектът на това дирене и документално представяне.

Поехме ли енергията от тези, които са живели по нашите земи? И ако да, то имаме ли волята и силата да я пренесем и предадем на идващите след нас?

Тези въпроси ще се задават, мисля, още дълго време. Докато не се разгадае кодът на тази цивилизация.

И като стана дума за код: „Златото е код за преминаването отвъд“, казва проф. Александър Фол. От траките са останали точно златни и сребърни съдове, украшения, апликации, маски, предмети, толкова разкошни и така спиращи дъха. Те са не просто материална култура, а по-скоро физически образ на духовното, божественото у траките.

Във втората половина на XX в. именно те, тракийските съкровища, разбиха тежката идеологическа стена, разтопиха леда на Студената война и изстреляха България в свят, в който не ни познаваха и ни гледаха изпод вежди. Чрез съкровищата България влезе във Франция, Великобритания, Мексико, Япония, Индия, Щатите, Канада, Холандия, Швейцария, Германия... Така, както някога, преди хилядолетия са съпътствали човека в преминаването му отвъд, така след хилядолетия, същите шедьоври от злато и сребро пренасят цивилизационните послания между двата свята, изкуствено разделени от идеологията.

И за да напомнят на забравилите, а и за да научат и незнаещите, бе направена документалната изложба „40 години тракийска изложба по света“ със снимки, документи, плакати, каталози, покани, скици на зали, отзиви от пресата, разказваща за неколкодесетилетния път на съкровищата по света. Оказа се, документите, предадени в Централния държавен архив, съвсем не са толкова и такива, каквито би следвало да бъдат. В архивния фонд на Министерството на културата, ф. 405, се съхраняват: кореспонденция за изложбите от 1974 г. докъм 1985 г. между Министерството и различни институции, участващи по различен начин в организирането на изложбите, грами от българските посолства в отделни страни, договори между Министерството и някои от партньорите – организатори на изложбите в съответната държава, преводи и копия от преси, отразяващи събитието (най-вече австрийска, мексиканска, английска), отчети на българските посланици за организацията, откриването и интереса към изложбите, снимки, макар и малко, и др.

Подготвяне на експонатите за изложба в Париж. Доц. Костадин Кисьов, директор на Археологическия музей - Пловдив, Светла Цанева, ръководител на Централната лаборатория за консервация и реставрация на Националния исторически музей, с френски колеги. Музей „Жакмар Андре“, Париж, октомври 2006 г.
Личен архив - доц. Костадин Кисьов, директор на Археологическия музей - Пловдив

В изложбата са включени и документи от ф. 1Б, ЦК на БКП, с които се полага началото на тракологията като наука у нас, на международните конгреси по тракология, първият от които е в София през 1972 г., както и на пътуването на тракийските съкровища по света, при които държавата е официалният инициатор и организатор.

Шест от словата при откриването на изложбите в Париж, Виена, Лондон, Делхи, Стокхолм и Ню Йорк се намират в личния фонд на Людмила Живкова, ф. 288.

Неслучайно и документалната изложба е посветена на 40-годишнината от представянето в „Пти пале“, Париж, през 1974 г., макар че преди нея, още от 1958 г. в Нюшател, Швейцария, има още десетина. Така, 40 години след „Пти пале“, през април 2015 г. Лувърът ще отвори врати за съкровищата от нашите земи, а историята на половината от общо над осемдесетте изложби ще бъде видяна от парижани от 1 април в Българския културен институт в Париж в 26-те табла, оригинални каталози и плакати.

Шест са изложбите на съкровищата досега в Париж:

1960 – Musée pédagogique

1963 – Galerie “Charpentier”

1974 – Musée “Petit Palais “

2006 – 07 – Musée Jacquemart André

2006 – 07 – Musée archéologique de Lattes

2007 – Saint-Germain-en-Laye, Musée archéologique nationale

През 1974 г. в „Малкия дворец“ (“Petit Palais”) са показани около 800 златни, сребърни, бронзови и керамични предмета от 30 български музея. Френската преса е възторжена: „Твърде добри като за варвари“; в. „Фигаро“ – „Траките в „Пти пале“ с 30 килограма злато и 50 килограма сребро“; в. „Юманите“ – „Никога „Пти пале“ не е бил домакин на толкова злато“ и т.н. Париж буквално се „изсипва“ в „Пти пале“! Всичко това е показано документално в изложбата.

Предстои Le Louvre – 2015! Очаква се истински триумф на тракийските съкровища.

От снимките и пресата, които са показани в таблата, разбираме, че в повечето случаи изложбите са посетени на най-високо държавно ниво – от короновани глави, президенти, министър-председатели, министри. Кралят на Швеция, кралицата на Нидерландия, членове на императорското семейство в Япония, президентът на Мексико, министър-председателят на Индия, канцлерите на Австрия и Германия са част от високото представителство.

За място на изложбите домакините предоставят най-представителните зали, музеи и дворци. „Пти пале“, Бритиш музеум, Двореца на цивилизациите, музеи на изящните изкуства, Метрополитън музеум, а сега и Лувъра. BENSON&HEDGES (Canada) – производител на тютюн от най-високо качество, изразява желание да се присъедини към официалните спонсори на Двореца на цивилизациите в Монреал и в частност на изложбата „Златото на тракийските конници. Съкровища от България“.

Показани са над 300 документа, в това число и снимки, от които се потвърждава всичко казано. Повечето от изложбите са в години, когато България е зад Желязната завеса. Днес идеологическите препятствия са минало, но България крайно се нуждае от положителен образ, от добра характеристика. Няма по-мошен и по-сигурен посланик за нас пред света от материалната култура на най-древното население по тези земи.

Затова си струва да се върнем към нея!

**THE ROAD OF THE THRACIAN TREASURES
AROUND THE WORLD**

**DOCUMENTARY EXHIBITION IN THE BULGARIAN
CULTURAL INSTITUTE IN PARIS**

Abstract. The documentary exhibition “40 Years Thracian Exhibition” will be presented in Bulgarian Cultural Institute in Paris in April 2015. The history of around 80 exhibitions will be traced-up through documents, photos, catalogues, books, Bulgarian, foreign and private archives. This exhibition is an attempt to restore the memory for the initiative which has represented Bulgaria in its best brilliance through the decades.

✉ **Mrs. Galya Pindikova**

Central State Archives

5, Moskovska Str.

1000 Sofia, Bulgaria

E-mail: galya.pindikova@gmail.com